

ADVIES Nr. 2.302

Zitting van dinsdag 28 juni 2022

- Ecocheques – Bespreking van de lijst – Cyclus 2022
- Gebruik van ecocheques voor een duurzamere mobiliteit

x   x   x

3.309
3.331

ADVIES Nr. 2.302

Onderwerp: - Ecocheques – Bespreking van de lijst – Cyclus 2022
- Gebruik van ecocheques voor een duurzamere mobiliteit

Overeenkomstig artikel 4 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 van 20 februari 2009 betreffende de ecocheques, vindt de volgende evaluatiecyclus van de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, plaats in 2022, meer bepaald vanaf september 2022.

De Raad verbindt er zich in zijn advies nr. 2.260 van 21 december 2021, voor de categorie "Recyclage, hergebruik & afvalpreventie" echter toe zich in de rubriek "Aankoop tweedehandsproducten", andermaal te buigen over het punt "Alle elektro met het Europees energielabel, zoals gedefinieerd in de rubriek "Energievriendelijke elektro". Hij wil immers rekening houden met de beschikbare informatie over de levensduur, in het bijzonder voor het energieniveau van die apparaten tijdens de gebruiksfase.

De Raad heeft alle relevante informatie ontvangen en spreekt zich hierover al uit in dit advies.

Verder heeft de heer G. Gilkinet, vice-eersteminister en minister van Mobiliteit, de Raad, bij brief van 1 april 2022, gevraagd te onderzoeken hoe ecocheques verder kunnen worden gebruikt als hefboom om de modal shift, met name naar het openbaar vervoer en ook naar actieve vervoerswijzen, te versnellen. Zo zou de mogelijke inzet van ecocheques om bijvoorbeeld de multimodale combinatie van trein en fiets te bevorderen, kunnen worden bestudeerd.

De bespreking van die kwesties werd toevertrouwd aan de commissie Sociale Zekerheid.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 28 juni 2022 het volgende tussentijdse advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

- A. De Raad herinnert er in zijn advies nr. 2.260 van 21 december 2021 aan dat, overeenkomstig artikel 4 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 van 20 februari 2009 betreffende de ecocheques, de volgende evaluatiecyclus van de lijst plaatsvindt vanaf september 2022. Tijdens die evaluatie zal hij zich met name buigen over het punt "Alle elektro met het Europees energielabel", zoals gedefinieerd in de rubriek "Energievriendelijke elektro" in de categorie "Hergebruik, recyclage & afvalpreventie" – Rubriek "Aankoop tweedehandsproducten".

De Raad is in dat advies immers de mening toegedaan dat de aankoop van tweedehandsproducten, met inbegrip van elektrische apparaten, recyclage tot doel heeft maar ook de circulaire economie beoogt. Bovendien moet dit soort aankopen worden geanalyseerd op basis van de levenscyclus. De levenscyclusfasen van een product omvatten echter niet enkel het gebruik, maar ook de ontginning van grondstoffen die nodig zijn voor de vervaardiging van het product, met inbegrip van het gebruik van de energie die daarvoor nodig is, de distributie, de inzameling en verwijdering van het product aan het einde van zijn levenscyclus, alsook alle vervoersfasen.

Wat de gebruiksfase betreft, heeft de Raad in dit advies echter bedenkingen bij het energieverbruik van de oudste elektrische apparaten (10 jaar voor koelkasten). Hij is dus voornemens tijdens zijn volgende evaluatiecyclus dat punt van de lijst te herbekijken op basis van de op dat ogenblik beschikbare informatie.

Sedertdien heeft de Raad alle relevante informatie gekregen en spreekt hij zich hierover al uit in dit advies.

- B. Verder heeft de heer G. Gilkinet, vice-eersteminister en minister van Mobiliteit, de Raad, bij brief van 1 april 2022, gevraagd te onderzoeken hoe ecocheques verder kunnen worden gebruikt als hefboom om de modal shift, met name naar het openbaar vervoer en ook naar actieve vervoerswijzen, te versnellen. Zo zou de mogelijke inzet van ecocheques om bijvoorbeeld de multimodale combinatie van trein en fiets te bevorderen, kunnen worden bestudeerd.

Specifiek wordt de Raad gevraagd in welke mate het gebruik van ecocheques zou kunnen worden uitgebreid naar alle vervoersbewijzen voor het openbaar vervoer, waaronder onder andere de woon-werkabbonnementen van de NMBS en het openbaarvervoersaanbod van andere operatoren in België. De minister meent dat het met het oog hierop, interessant zou zijn vast te stellen welke belemmeringen en hefbomen er bestaan voor de uitbreiding van het gebruik van ecocheques. Het lijkt hem eveneens relevant om na te gaan of eventuele obstakels die in het verleden bestonden, inmiddels uit de weg zijn geruimd.

De Raad moet zijn advies tegen juni 2022 uitbrengen.

De Raad constateert dat die adviesaanvraag verband houdt met de evaluatie van de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden en dat die lijst vanaf het tweede semester van 2022 geëvalueerd zal worden. Hij is evenwel van plan zich tussentijds over bepaalde aspecten van die adviesaanvraag uit te spreken.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

- A. Doelstellingen, algemene principes en criteria die aan de basis liggen van de evaluatie van de lijst

De Raad herinnert eraan dat hij in zijn advies nr. 1.928 van 24 maart 2015 betreffende de evaluatie van de lijst in 2014, de doelstellingen, algemene principes en criteria vaststelt die aan de basis liggen van de bespreking van de lijst.

Hij herhaalt die in elke volgende evaluatie van de lijst, met name in zijn adviezen nrs. 2.033 van 23 mei 2017, 2.078 van 27 februari 2018, 2.200 van 3 maart 2021, 2.232 van 13 juli 2021 en 2.260 van 21 december 2021.

In diezelfde adviezen nrs. 2.033 en volgende benadrukt de Raad dat de toekomstige voorstellen voor de aanpassing van de lijst die hem worden voorgesteld, getoetst moeten worden aan die doelstellingen, algemene principes en criteria.

De Raad bevestigt die doelstellingen, algemene principes en criteria die hij in dit advies heeft toegepast.

B. Herbespreking van het punt: "Alle elektro met het Europees energielabel", zoals gedefinieerd in de rubriek "Energievriendelijke elektro".

1. De recyclagesector alsook Recupel hebben de Raad ervan op de hoogte gebracht dat de in de lijst opgelegde verplichting dat tweedehandse elektro hetzelfde Europees energielabel als nieuwe apparaten moet hebben, tot gevolg heeft dat de meeste tweedehandse elektro wordt uitgesloten van het toepassingsgebied van de ecocheques.
2. Die actoren van de recyclagesector wijzen er voorts op dat dit punt van de huidige lijst zowel op ecologisch vlak als wat de koopkracht betreft, een aantal vragen en problemen doet rijzen. Alle twee maken ze echter de fundamentele doelstellingen van ecocheques uit.
  - a. Vanuit ecologisch maar ook sociaal standpunt hebben zowel de privé- als de overheidssector, vanwege de sterke toename van elektronisch afval, verbintenissen aangegaan in de sociale economie, om hier iets aan te doen, namelijk via herstelling.

Verder geven de huidige wetenschappelijke gegevens die zijn gebaseerd op de levensduur, te zien dat het vanuit een duurzaam perspectief beter is huishoudelektro te herstellen en te recyclen in plaats van nieuwe producten aan te kopen, tenzij zich een opmerkelijke technologische vooruitgang voordoet. Recente tweedehandse elektro (niet ouder dan 10 jaar) haalt bovendien een voldoende energieniveau en verschilt thans wat energieverbruik betreft, immers niet zo veel meer in vergelijking met nieuwe toestellen van een gelijkwaardige energiecategorie.

- b. Mensen die in armoede leven of financiële problemen hebben, kunnen, wat de koopkracht betreft, geen nieuwe toestellen met een hoger energielabel kopen omdat die te veel op hun budget doorwegen. In plaats daarvan kopen zij nieuwe, goedkopere toestellen met evenwel een laag energieniveau, die veel meer verbruiken, of tweedehandsapparaten, of recupereren zij apparaten bij particulieren, zonder enige kwaliteitsgarantie. Indien zij tweedehandse elektro mét ecocheques zouden kunnen aankopen, zouden zij geen nieuwe apparaten moeten kopen die veel energie verbruiken (die op lange termijn ook op hun budget wegen) of gerecycleerde apparaten, zonder enige garantie betreffende hun werkelijke energieniveau.
3. Verder moeten professionele verkopers van tweedehandsapparatuur (recycleerders) regionale wetgevingskaders naleven, die het ecologische karakter van de tweedehandsapparatuur die zij opnieuw op de markt brengen, garanderen, alsook normen.

Bovendien zijn recycleerders door individuele overeenkomsten verbonden met Recupel, kan die hen erkennen en zijn ze dus onderworpen aan diverse verplichtingen van Recupel; ze moeten onder meer rapporteren en zijn onderworpen aan regelmatige controles.

4. Als gevolg daarvan mogen alleen elektrische apparaten die na herstelling en/of inspectie aan bepaalde precieze criteria voldoen, als tweedehands worden verkocht.

De aankoop van dergelijke tweedehandse elektro strookt dan ook met de beginselen van de kringlooeconomie.

5. Rekening houdend met al deze elementen verbindt de Raad zich ertoe de lijst van producten en diensten die met ecocheques kunnen worden aangekocht, na afloop van zijn volgende evaluatie, aan te passen, en in dit punt te schrappen dat tweedehandse elektro het Europees energielabel moet dragen.

C. Gebruik van ecocheques voor mobiliteit ter bevordering van het openbaar vervoer en een duurzamere mobiliteit

1. De Raad constateert dat hij om advies werd gevraagd om te onderzoeken hoe ecocheques verder kunnen worden gebruikt als hefboom om de modal shift, met name naar het openbaar vervoer en ook naar actieve vervoerswijzen, te versnellen alsook om de obstakels in het verleden uit de weg geruimd konden worden.

2. De Raad merkt op dat die adviesaanvraag een grondige analyse vergt en dat de draagwijdte alsook de bedoelingen van de minister nog moeten worden verduidelijkt.

Daarom heeft hij besloten die adviesaanvraag te behandelen als hij begint met de algemene evaluatie van de lijst in september 2022.

Hij wil er echter al op wijzen dat de lijst van producten en diensten die met ecocheques kunnen worden aangekocht, reeds mogelijkheden bevat om via ecocheques een duurzame en multimodale mobiliteit of het openbaar vervoer, te bevorderen. De lijst beoogt immers:

- alle fietsen, speedpedelecs, steps, eenwieliers, hoverboards, zonder motor of met elektrische motor, en alle elektrische scooters & toebehoren;
  - openbaar vervoer (met uitsluiting van woon-werkabbonnementen), autocar, alsook gedeeld personenvervoer zonder chauffeur.
3. De Raad zal bij zijn toekomstige evaluatie rekening houden met multimodaliteit, meer bepaald met zijn werkzaamheden die hij gemeenschappelijk met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven nu verricht of nog zal uitvoeren.

Met het oog daarop zal hij nagaan of bepaalde faciliteiten eventueel niet met ecocheques kunnen worden betaald, zoals (een abonnement voor) een parkeerplaats aan het station voor een fiets of de toeslag bij het ticket om je fiets op trein/bus/tram mee te nemen.

Indien de Raad voor die mogelijkheden kiest, zal hij ook nagaan of de lijst formeel moet worden gewijzigd, dan wel of die toelichtingen aangebracht moeten worden op de website "MyEcocheques.be" (<https://www.myecocheques.be>), die een algemene lijst en thematische lijsten bevat met voorbeelden van aankopen die met ecocheques mogelijk zijn. Die website wordt ontworpen door de uitgevers en VIA, in samenwerking met de sociale gesprekspartners, en wordt ter beschikking gesteld van de begunstigen van ecocheques.

4. De Raad merkt tevens op dat de regionale openbaarvervoersmaatschappijen, in tegenstelling tot de NMBS, blijkbaar geen ecocheques aanvaarden. Hij vraagt hierover meer uitleg. De argumenten die historisch voor deze weigering worden aangevoerd, zijn dat ecocheques niet voor vervoersbewijzen en hun distributienetwerken zijn aangepast omdat:

- ecocheques alleen gebruikt zouden worden voor de aankoop van een beperkte reeks producten waarvan de prijs vaak onder de waarde van de ecocheque ligt;
- ecocheques alleen aan het loket zouden kunnen worden aanvaard en niet via andere verkoopkanalen, wat de communicatie met de klanten ingewikkelder zou maken en tot verwarring zou leiden;
- de ermee gepaard gaande kosten te hoog zijn gezien de geringe inkomsten die het aanvaarden van ecocheques zou opleveren en de beheerslasten die het sluiten van een overeenkomst met een uitgever met zich zou meebrengen;
- klanten hier eigenlijk niet erg om vragen.

De Raad is echter van mening dat moet worden nagegaan of alle of een aantal van die problemen nog bestaan door ze te toetsen aan de ontwikkelingen binnen de regionale openbaarvervoersmaatschappijen, als gevolg van de ontwikkeling van nieuwe producten en verkoopkanalen (waaronder apps). Er moet ook rekening worden gehouden met de nieuwe mogelijkheden als gevolg van de volledige en definitieve elektronisering van de ecocheques, vanaf 1 januari 2023.

III. VOLGENDE EVALUATIE VAN DE LIJST EN AANPASSING VAN DE COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST NR. 98

A. De Raad herinnert eraan dat hij zich in zijn genoemde advies nr. 2.260 engageert om vanaf september 2022 de lijst te evalueren op basis van voorstellen van de bevoegde overheden en andere concrete aanpassingsvoorstellen of interpretatiekwesties, die voldoen aan de door de Nationale Arbeidsraad vastgestelde criteria en die uiterlijk op 30 juni 2022 rechtstreeks aan hem worden bezorgd.

Tijdens die evaluatie zal de Raad de voornoemde adviesaanvraag van de minister van Mobiliteit (punt II C) bespreken, alsook, zoals aangegeven in zijn genoemde advies nr. 2.260, de ontwikkelingen die vooral voor lichtbronnen en ambacht worden verwacht van het Europees energielabel.

Hij kan ook de eventuele ontwikkelingen betreffende de korte keten in aanmerking nemen.

Hij zal de lijst eventueel aanpassen op grond van de resultaten van zijn evaluatie, na afloop ervan, d.i. voor eind 2022.

Verder vindt hij het opportuun aanpassingen aan te brengen in de voornoemde website "MyEcocheques.be" (<https://www.myecocheques.be>).

- B. Ten slotte herinnert de Raad eraan dat hij de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, zal aanpassen: het betreft meer bepaald het punt "Alle elektro met het Europees energielabel", zoals gedefinieerd in de rubriek "Energievriendelijke elektro", in de categorie "Hergebruik, recycling & afvalpreventie", in de rubriek "Aankoop van tweedehandsproducten", teneinde die restrictie op te heffen (zie punt II.B.).
